LAUSUNTO

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Sanaston lausunto koskien Valtioneuvoston selontekoa julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2025–2028

Kirjallisuuden tekijänoikeusjärjestö Sanasto ry, Sanasto rf (jäljempänä Sanasto) kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Sanasto on valtakunnallinen kirjallisuuden tekijänoikeusjärjestö, joka valvoo kirjallisuuden tekijöiden oikeuksia ja etuja. Edustamme yli 17 000 kirjallisuuden tekijää. Sanaston jäsenjärjestöjä ovat Suomen tietokirjailijat ry, Suomen Kirjailijaliitto ry, Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry sekä Finlands svenska författareförening rf.

Sanaston pääviestit:

- *Kirjallisuuden tekijöiden toimeentulosta on pidettävä huolta, jotta suomalaista kirjallisuutta ja kotimaisille kielille käännettyä maailmankirjallisuutta on monipuolisesti tarjolla jatkossakin.*
- *Lainauskorvaukseen on tehtävä 10 % tasokorotus, jolla turvataan lainauskorvausten säilyminen pohjoismaisella tasolla.*

1. Kirjallisuuden tekijöiden toimeentulosta on pidettävä huolta

Valtioneuvoston selonteossa julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2025–2028 on opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan osalta todettu, että hallitusohjelmassa ja vaalikauden ensimmäisessä julkisen talouden suunnitelmassa linjattua valtionavustusten tason asteittaista alentamista aikaistetaan ja kokonaissäästön tasoa nostetaan. Valtiontalouden säästötarpeet ovat ymmärrettäviä mutta ne tulisi kohdentaa siten, että leikkaukset eivät kohdistu tekijöihin ja heidän työnsä tulosten hyödyntämisestä maksettaviin korvauksiinsa.

Lisäksi kirjallisuuden kirjastokäytön korvaamisessa on yhä aukkoja. Valtion saavutettavuuskirjasto Celian lainoista alle 1/3 on enää korvauksen piirissä: jo lähes miljoona lainaa jää vuosittain korvaamatta kokonaan. Celian äänikirjojen striimaaminen tulee pikaisesti saattaa korvausten piiriin.

sanasto
Korkeavuorenkatu 30 A, 00130 Helsinki
+358 9 5629 3300, *info@sanasto.fi*, *sanasto.fi*

Lukutaito on demokratian elinehto, jonka perusta luodaan lukevan elämäntavan kautta. Lukeva elämäntapa on enemmän kuin harrastus. Se on tasa-arvon, sivistyksen ja yhteiskunnan perusta, joka antaa suojaa informaatiovaikuttamista sekä yhteiskunnan jakautumista vastaan. Kirjallisuuden tekijöiden on tultava työllään toimeen, jotta suomalaisille on jatkossakin tarjolla monipuolista ja laadukasta luettavaa – suomalaista kaunokirjallisuutta, tiede- ja tietokirjallisuutta, pedagogisesti jäsenneltyjä oppikirjoja ja kotimaisille kielille käännettyä maailmankirjallisuutta.

2. Lainauskorvauksen tulee nousta pohjoismaiselle tasolle

Kirjastolainaamisesta maksettavat lainauskorvaukset ja kirjastokäytön korvaukset (e-lainauskorvaus) ovat olennainen osa kirjallisuuden tekijöiden tuloja. Suomalaiset ovat ahkeria kirjastojen käyttäjiä, mutta lainauskorvausmäärärahan tasokorotuksissa Suomi on jäänyt muista Pohjoismaista jälkeen. Edellisen kerran määrärahaa on nostettu vuonna 2016. Lisäksi viime vuosina tapahtunut voimakas elinkustannusten nousu on entisestään lisännyt kirjallisuuden tekijöiden taloudellista ahdinkoa, kun tekijänoikeuskorvaukset eivät ole nousseet lainkaan.

Eduskunta edellytti vuonna 2021 tekemässään lausumassa, että lainauskorvaukset on nostettava takaisin pohjoismaiselle tasolle. Sanasto esittää, että eduskunnan lausuman mukaisesti lainauskorvauksen määräraha korotetaan vastaamaan pohjoismaista tasoa. Käytännössä määrärahaa tulee korottaa n. 10 prosentilla nykyisestä eli n. 1,5 miljoonaa euroa. Tasokorotuksen jälkeen pohjoismaisella tasolla pysymisestä olisi helpointa huolehtia säännöllisillä indeksikorotuksilla.

Kun kirjallisuuden tekijöillä on mahdollisuus elättää itsensä työllään, Suomessa on jatkossakin tarjolla laadukasta kirjallisuutta.

Helsingissä 2. päivänä toukokuuta 2024

Niina Vettensola

Toiminnanjohtaja
Sanasto ry

sanasto
Korkeavuorenkatu 30 A, 00130 Helsinki
+358 9 5629 3300, *info@sanasto.fi*, *sanasto.fi*